

<https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-40-05>

УДК 340.1

ПЕРЕДЕРІЙ О.С.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри державно-правових дисциплін

E-mail: perederii@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4898-876X>

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

м. Харків, 61022, майдан Свободи 4

ЮРИДИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОПЕЇЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

АНОТАЦІЯ. *Вступ.* У статті викладено основні досягнення Європейського Союзу в частині розробки системи правового регулювання використання штучного інтелекту на міждержавному європейському рівні. Наведено аналітичну інформацію щодо пріоритетів регуляторного впливу таких актів з урахуванням дотримання прав людини.

Короткий зміст основних результатів дослідження. На основі аналізу положень нормативних актів України про розвиток, застосування (використання) штучного інтелекту висвітлено проблематику наближення національного законодавства до аналогічних загальноєвропейських правових практик. Акцентовано увагу на змістовній недосконалості нормативних актів системи національного законодавства України, які регулюють наближення її правової системи до правової системи Європейського Союзу в частині регулювання використання штучного інтелекту. Висвітлено причини низького рівня ефективності національної правової основи щодо унормування використання технологій штучного інтелекту в аспекті запровадження відповідних загальноєвропейських правових стандартів. Обґрунтовано авторську позицію про те, що з урахуванням наданого Україні статусу держави-кандидата на вступ до ЄС, українському законодавцю слід активніше працювати над запровадженням європейських рамкових параметрів юридичного регулювання розвитку сфери штучного інтелекту.

Висновок. Доведено, що положення національного законодавства України щодо регулювання використання ШІ є фрагментарними і не системними, викладені у багатьох нормативних актах, які регулюють різні сфери суспільних відносин. Наголошено, що система державного управління, ринкового виробництва, інфраструктури насамперед потребує посилення ролі високих технологій в економічних процесах і сфері забезпечення обороноздатності країни. Відповідно необхідним є оновлення державної концепції розвитку штучного інтелекту з деталізацією пріоритетів нормативного урегулювання цих процесів, встановленням чітких строків цього, очікуваних критеріїв ефективності, відповідальних суб'єктів. Це стане поштовхом для інноваційних змін національної правової системи України, запровадження прогресивних правових стандартів Європейського Союзу з питань регулювання штучного інтелекту, підвищення рівня інвестиційної привабливості національної економічної системи у майбутньому.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: *Україна, штучний інтелект, правова система України, Європейський Союз, права людини, правові інновації, універсальні цінності, законодавство, безпека*

Як цитувати: Передерій О.С. Юридичні засади використання штучного інтелекту в Україні в умовах європеїзації національної правової системи. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Право».* 2025. Вип. 40. С. 55-61. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-40-05>

In cites: O. S. Perederii (2025) Legal principles of the use of artificial intelligence in Ukraine in the context of the Europeanization of the national legal system. *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University, Series "Law",* (40), P. 55-61. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-40-05> (in Ukrainian)

Постановка проблеми. Однією з тенденцій розвитку сучасної цивілізації є невинне розширення меж використання та впровадження у всі сфери соціальної активності людини технологій «Artificial intelligence», або штучного інтелекту (далі – ШІ). Експерти порізнному оцінюють вплив технологій ШІ на якість і спосіб життя спільнот в цілому і кожної конкретної людини зокрема. Проте очевидним є факт того, що технології ШІ стрімко розвиваються, а капіталізація цих процесів

збільшується, буквально, щохвилини. Більш того, сфера удосконалення високих інформаційних технологій є самою інвестиційно привабливою в усіх державах світу. За цих умов логічним є те, що сучасні суспільства потребують певних юридичних моделей (рамоч, меж) використання ШІ.

Відповідно, для юридичної спільноти постає первинне питання: які стандарти правового регулювання використання ШІ є найбільш оптимальними та ефективними для дер

жави на даний момент часу? Проблематика пошуку відповіді на зазначене питання поставила також і перед Україною, адже технології ШІ все частіше застосовуються у самих різноманітних сферах державного управління і професійної діяльності. Активізація процесів європейської інтеграції лише посилює актуальність зазначеного, адже правова система України має демонструвати здатність швидко адаптуватися до впровадження правових стандартів Європейського Союзу (далі – ЄС) щодо регулювання ШІ. Це має супроводжуватися, перша за все, розробкою інноваційних за змістом актів національного законодавства з питань застосування ШІ з урахуванням існуючих вже досягнень правової системи європейської спільноти. У зв'язку з цим актуальною проблемою для сучасної юридичної доктрини і практики є визначення концептуальних юридичних засад використання ШІ в аспекті європейської національної правової системи.

Стан наукового дослідження теми. Окремі питання правового регулювання використання технологій ШІ у вітчизняній юридичній науці потрапляли у спектр дослідницької уваги таких науковців як Я. Бензюк, Л. Товкун, М. Леонівич та ін. Певні їх напрацювання стали ідейною основою для формування викладених у статті авторських позицій. Проте, аналіз наукового доробку з проблем розвитку правових засад використання ШІ в Україні за умов активізації європейської інтеграції залишаються недостатнім для реального удосконалення правотворчості із зазначеної проблеми і створення доктринального фундаменту для формування відповідної практики.

Метою дослідження є висвітлення юридичних засад використання ШІ в умовах інноваційного реформування національної правової системи України і активізації європейської інтеграції.

Основні результати дослідження. У сучасному буремному світі станом на 2025 р. сформовано кілька міждержавних правових моделей регулювання використання ШІ. Мова йде, передусім, про інтегровані зусилля з регламентації ШІ на африканському континенті, що викладені у «Стратегії цифрової трансформації для Африки (2020-2030)» (документ передбачає формування спільної позиції щодо ШІ; створення робочої групи з вивчення ШІ й аналітичного центру штучного інтелекту для оцінювання та рекомендації проєктів для співпраці відповідно до Цілей сталого розвитку ООН), а також в Азії («Цифровий генеральний план» Асоціації держав Південно-Східної Азії, який визначає пріоритети цифрового розвитку

регіону). Окремо слід виокремити США і Об'єднані Арабські Емірати, які формують власні регуляторні моделі застосування ШІ у процесах економіки. Проте, ЄС, на сьогодні, є безперечним світовим лідером у створенні комплексної нормативно-правової бази для унормування використання технологій ШІ.

Перші вагомі кроки у напрямі врегулювання використання ШІ у ЄС почали робити ще у першому десятиріччі XXI століття. Саме тоді було впроваджено перші правові інститути регулювання використання ШІ у процесі здійснення авторських прав: гарантовано авторське право щодо оригінального автора як людини, а не машини, керованої ШІ, закріплено принцип авторства людини щодо комп'ютерних програм, принцип відповідальності людини, а не ШІ за завдану шкоду авторським правам та ін. Пізніше, за період з 2016 по 2025 рр. ЄС, як ніякій іншій державі або міждержавному утворенню, вдалося, як справедливо зазначають Л. Товкун та М. Леонівич, за відносно невеликий проміжок часу органічно поєднати міжнародні принципи, регламенти, етичні стандарти та національне законодавство окремих європейських країн при створенні нормативних засад використання ШІ за умови пріоритетності захисту персональних даних і конфіденційності при використанні систем високих інформаційних технологій [1, с. 279]. Так, з 2017 р. за дорученням Європейського Парламенту, Європейська Комісія розпочала розробку модельних правил використання ШІ у галузі робототехніки. Результатом цього стала Резолюція Європейського Парламенту від 16 лютого 2017 року з рекомендаціями Комісії з норм цивільного права щодо робототехніки 2015/2103(INL) [2]. Зазначений документ визначив базові принципи розвитку ШІ для використання у цивільних сферах життя держав-членів ЄС (визначення уніфікованої термінології для автономних систем, розумних автономних роботів та їх підкатегорій), запровадження спеціального алгоритму реєстрації роботів на внутрішньому ринку ЄС спеціалізованою інституцією – Агентством ЄС з робототехніки та штучного інтелекту, активізація розвитку технології роботів як інструменту доповнення людських можливостей, створення реальних умов для ефективного постійного людського контролю над інтелектуальними машинами, впровадження ефективного нагляду за ринком ШІ, надання державної допомоги малим і середнім підприємствам і стартапам у секторі робототехніки та ШІ).

Пізніше, навесні 2018 р. 25 держав-членів ЄС підписали Декларацію про співпра-

цю в галузі штучного інтелекту (Declaration of cooperation on Artificial Intelligence) [3]. Магістральна ідея декларації полягає у створенні організаційно-правових засад впровадження ШІ у ринок праці, систему європейської освіти і науки, процеси професійної кваліфікації та перекваліфікації громадян держав ЄС, оновлення юридичної основи використання ШІ. Наступними важливими кроками на шляху формування системи правового регулювання використання ШІ на рівні ЄС стало прийняття Повідомлення Комісії до Європейського Парламенту, Європейської Ради, Ради Європейського економічного та соціального Комітету та Комітету регіонів «Штучний інтелект для Європи» (Artificial Intelligence for Europe) від 25.04.2018 р. Зміст документу присвячений забезпеченню належної етичної і правової бази використання ШІ на основі універсальних цінностей, які закладено у Хартії основних прав Європейського Союзу [4].

У 2019 р. на рівні ЄС було прийнято Рекомендації з етики для надійного штучного інтелекту (Ethics guidelines for trustworthy AI) (визначено необхідність законних алгоритмів безпечного використання ШІ). Роком пізніше, у 2020 р. схвалено та опубліковано Європейською Комісією Білу книгу зі штучного інтелекту (закріплено численні заходи та варіанти майбутньої нормативної бази ЄС для ШІ з урахуванням суспільної думки). У цьому ж році прийнято Пропозицію щодо Регламенту Європейського Парламенту та Ради про встановлення гармонізованих правил щодо штучного інтелекту («Акт про штучний інтелект»). Цим документом, зокрема пропонувалося правила законодавчого регулювання використання ШІ залежно від зон ризику з урахуванням універсальних правових цінностей ЄС. У цьому ж році Комітетом Міністрів Ради Європи 8 квітня 2020 року прийнято Рекомендацію Cm/tes (2020)¹ державам-членам щодо впливу алгоритмічних систем на права людини [5, с. 7]. Одним із найбільш вагомих досягнень ЄС у створенні правових засад використання ШІ є запровадження Регламенту ЄС про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних (далі – GDPR (General Data Protection Regulation)). Регламент визначає правила зберігання персональних даних громадян країн-членів ЄС та розрахований на суб'єктів будь-якої країни, які обробляють дані резидентів держав-членів ЄС [6]. Привертає увагу те, що GDPR гарантує забезпечення права останніх контролювати свої дані та посилювати вимоги

до обробників таких даних включаючи технології штучного інтелекту.

Практика втілення GDPR у державах ЄС довела, що зазначений акт є потужним правовим інструментом обмеження «інформаційних апетитів» транснаціональних цифрових корпорацій. Так, для прикладу Ірландська комісія із захисту даних (DPC) у 2024 р. оштрафувала компанію соціальних мереж Meta на суму €251 мільйон за недотримання регламенту ЄС про конфіденційність даних; регулятор ЄС з питань конфіденційності також штрафував Meta на \$101,5 млн за неналежне зберігання паролів деяких користувачів без шифрування, а також на €797 мільйонів за зловживання на користь Facebook Marketplace [7]. Беручи до уваги те, що багато інформаційних процесів Meta адмініструється ШІ, зазначені прецеденти свідчать про дієвість загальноєвропейських правових інструментів регулювання використання зазначених технологій, які успішно застосовуються транснаціональними цифровими корпораціями як на рівні національних правових систем держав-членів, так і на рівні міждержавної правової системи самого ЄС.

У 2024 р. ЄС прийняв Акт про штучний інтелект («Artificial Intelligence Act»), який розроблявся кілька років [8]. Зазначений документ встановив правові засади забезпечення захисту основних прав, демократії, верховенства права та екологічної стійкості від високо-ризикового штучного інтелекту, одночасно стимулюючи інновації та перетворюючи Європу на лідера в цій галузі. Правила встановлюють обов'язок суб'єктів застосування штучного інтелекту (на основі його потенційних ризиків та рівня впливу) дотримуватися, перш за все, прав людини. Організаційним наслідком прийняття цього акту стало створення Європейської ради зі штучного інтелекту. Це орган, який надає допоміжні за своїм характером консультативні функції державам-членам в частині сприйняття та ефективного застосування Акту про штучний інтелект.

Якщо висвітлювати здобутки ЄС у сфері формування універсальних правових стандартів використання ШІ ще більш деталізовано, то відповідна характеристика загалом потребує написання низки окремих статей. Зазначені здобутки є, в цілому, відомими для заінтересованого загалу. Куди важливішим для правової і економічної систем сучасної України є створення організаційно-правових умов для їх сприйняття і запровадження на національному рівні. Щодо зазначеного, то об'єктивно існує певна проблема.

Так, якщо будь-якій заінтересованій особі скористатися сервісом пошуку законодавчих актів (<https://itd.rada.gov.ua/billinfo>) на офіційному порталі Верховної Ради України у розділі «Законотворчіть» і у параметри пошуку ввести сортування законопроектів з питань врегулювання ШІ в Україні, її може чекати, скажімо так, певне розчарування. Результат пошуку майже не дає ніяких конкретних результатів, що свідчить про обмеженість законодавчих ініціатив з цього питання. Така ситуація, вочевидь, не відповідає цілям і викликам європейської інтеграції нашої держави. Більш того, навіть на рівні парламенту України означене офіційно констатується. Так, Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації ще у 2023 р. оприлюднив аналітичний матеріал «Правове регулювання Штучного Інтелекту. Яким шляхом рухатись?» [9]. У ньому зазначалося, що Україні слід визначитися з концепцією розвитку системи правового регулювання штучного інтелекту з урахуванням кращого європейського та світового досвіду і наводиться іноземний досвід. Але далі очевидної констатації справа не пішла і конкретних рекомендацій не викладено.

Зауважимо, що Угода про асоціацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію) як базовий законодавчий акт, у відповідності до якого правова система України трансформується відповідно до вимог ЄС, не містить такого поняття як «штучний інтелект» та не передбачає заходів, які були б безпосередньо спрямовані на юридичне унормування процесів його використання [10]. Більш того, подібних приписів буквально не передбачено й у документах, що регулюють плановий процес імплементації Угоди про асоціацію в національну правову систему. Так, у Плані заходів з виконання Угоди про асоціацію, який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106 (далі – План) не передбачено конкретних заходів щодо запровадження новітніх організаційно-правових форм регламентації використання штучного інтелекту [11]. Поряд із цим, багато правових конструкцій як Угоди про асоціацію так і Плану все ж можна вважати нормативним підґрунтям для розробки і впровадження відповідних правових інновацій у правову систему України. Для прикладу, - впровадження технологій ШІ можна розглядати як допоміжний інструмент в межах «оптимізації процесів використання державних ін-

формаційних баз даних», як це передбачено у Плані. Також, впровадження технологій ШІ може відбуватися у рамках «розробки заходів із забезпечення автоматизованої системи доступу антикорупційних органів до державних реєстрів та баз даних державних інституцій» (п. 13 Плану) або у процесі «налаштування системи обміну інформаційними повідомленнями про види характерних правопорушень на державному кордоні України і ЄС», «створенні автоматичного тематичного аналізу ризиків за характерними загрозами прикордонній безпеці» (п. 19 Плану) та ін. Подібних заходів План передбачає десятки і усі вони, без виключення, є важливими для різноманітних сфер державного управління, безпеки і економіки України. У додаток до наведеного, в аспекті європеїзації правової системи України, практика втілення вже згаданого GDPR є особливо важливим. Регуляторна дія його положень, між іншим, абсолютно відповідає повноцінній реалізації Розділу III Угоди про асоціацію «Юстиція, свобода та безпека». Перспективна мета GDPR – встановити межі використання сучасних технологій приватними компаніями, органами публічної адміністрації з метою обробки і накопичення персональних даних в безпрецедентних масштабах в інтересах реалізації своєї діяльності. Але чітко відповісти на питання про те, у яких сферах та у якому ступені національна правова система запозичила положення GDPR станом на другу половину 2025 р. важко через дефіцит офіційної інформації. Цілеспрямована робота на національному рівні у цьому напрямі як така системно не ведеться.

Безумовно, не можна стверджувати, що на державному рівні в останні роки спостерігалася повна бездіяльність щодо розвитку організаційно-правових засад використання ШІ. Так, ще наприкінці 2020 р. Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні (далі – Концепція) [12]. Реалізація Концепції передбачена на період до 2030 р. Основний акцент у документі робиться на розвиткові ШІ як важливого напрямку сфери науково-технологічних досліджень. Документ також визначив соціально обумовлені проблеми, які потребують розв'язання для успішної апробації технологій ШІ у соціально-економічній, науково-технічній, оборонній, правовій та інших сферах діяльності. Примітно, що у Концепції прямо констатовано відсутність концептуальних засад державної політики в галузі ШІ, що не дозволяє створювати та розвивати конкурентоспроможне середовище у багатьох галузях. І це при тому, що Укра-

їна з 2019 р. є членом Спеціального комітету із штучного інтелекту при Раді Європи і у тому ж році приєдналася до Рекомендацій Організації економічного співробітництва і розвитку з питань штучного інтелекту (Organisation for Economic Cooperation and Development, Recommendation of the Council on Artificial Intelligence, OECD/LEGAL/0449 [13].

У контексті аналізу розвитку юридичного базису використання штучного ШІ на рівні правової системи України, слід зазначити, що пріоритетні завдання реалізації Концепції сформульовано досить абстрактно, без конкретного перспективного розрахунку. Зокрема, це «приведення законодавства у галузі використання технологій штучного інтелекту у відповідність із міжнародними нормативно-правовими актами», «проведення оцінки можливості та визначення меж (етичних, правових) застосування систем штучного інтелекту для цілей надання професійної правничої допомоги», «розроблення чітких етичних та правових меж, в яких розробляються та впроваджуються технології штучного інтелекту». Поряд із цим, у документі не йдеться жодним словом ані про урахування процесів європейської інтеграції для розвитку ШІ в Україні, ані про сприйняття конкретних правових стандартів ЄС у сфері застосування ШІ, ані про досвід держав-членів ЄС із зазначеного виду діяльності тощо. Більш того, чітких даних про те, які саме положення права ЄС про ШІ було і планується запровадити у систему національного законодавства України впродовж останніх років наразі не визначено.

Слід також вказати, що певні аспекти регулювання використання ШІ знайшли своє часткове втілення на рівні відомчої діяльності. Для прикладу, Міністерство цифрової трансформації сформувало Білу книгу з регулювання ШІ в Україні зі специфічною поміткою «Бачення мініцифри. Версія для консультацій. Не є аналітичним документом публічної політики» [14]. Відповідно, підзаконним нормативним актом зазначений матеріал назвати не можна. Приблизно аналогічні за юридичною природою документи оприлюднили за сприяння Мінцифри і Міністерство юстиції України та Верховний Суд. Останній оприлюднив подібне у формі «Посібника з відповідального використання ШІ для правників» [15]. Наявність таких рекомендацій є позитивним чинником. Але він не свідчить про формування конкретизованих нормативних приписів регулювання ШІ у межах єдиного підходу щодо реалізації згадуваної вище Концепції. У зв'язку із зазначеним, необхідно зробити про-

міжний висновок про те, що при розробці Концепції не було враховано відповідний досвід і досягнення нормативного регулювання ШІ на рівні міждержавної правової системи ЄС, членом якого наша держава планує стати у найближчій історичній перспективі.

Так чи інакше, але аналіз нормативної основи трансформації правової системи України в аспекті зближення з міждержавною правовою системою ЄС, дає підстави констатувати, що нормативна основа імплементації Угоди про асоціацію не містить чітких правових приписів, які прямо зобов'язують Україну формувати належну систему, перш за все, законодавчого регулювання використання ШІ. Ми вважаємо це вагомим недоліком державної політики щодо формування правових засад розвитку національної системи унормування ШІ. Зволікати з цим у буквальному сенсі слова є шкідливим для України. Наша держава, яка на відміну від США, Об'єднаних Арабських Еміратів, Китаю чи Південної Кореї, має обмежений науковий і економічний потенціал для розвитку національної моделі розвитку ШІ. Беручи до уваги наданий Україні статус держави-кандидата на вступ до ЄС, слід швидше робити конкретні кроки щодо приєднання до європейських рамкових параметрів юридичного регулювання розвитку сфери ШІ.

Висновки. Як підсумок до наведеного вище, зазначимо, що фрагментарно деякі положення національного законодавства щодо регулювання використання ШІ з'явилися сьогодні у нормативних актах, які регулюють різні сфери суспільних відносин. Передусім, це авторські права, процеси інформатизації та захисту даних, освіта. Проте, системної, планової роботи щодо формування законодавства про використання ШІ в Україні тривалий час не велося і відповідна активність в межах сьогодні усе ще залишається низькою.

Система державного управління, національна економіка і, врешті, суспільство в цілому об'єктивно втрачає від цього. Беручи до уваги зростання ролі ШІ в усіх процесах життєдіяльності суспільства, а особливо – посилення ролі високих технологій в економічних процесах і забезпечення обороноздатності, надзвичайно важливим є оновлення державної концепції розвитку ШІ з деталізацією пріоритетів нормативного урегулювання цих процесів, встановленням чітких строків цього, очікуваних критеріїв ефективності, відповідальних суб'єктів.

Усе це стане істотним стимулом для інноваційних змін національної правової системи України, запровадження прогресивних

правових стандартів ЄС з питань регулювання
ШІ, підвищення рівня інвестиційної привабли-

вості національної економічної системи у май-
бутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Товкун Л. В., Леонович М. Ю. Правове регулювання штучного інтелекту: міжнародний досвід та перспективи впровадження для України. Юридичний електронний науковий журнал. 2024. № 12. С. 278-282. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://lsej.org.ua/12_2024/64.pdf
2. European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103(INL)). URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0051_EN.html#title1
3. EU Member States sign up to cooperate on Artificial Intelligence. Shaping Europe's digital future. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/eu-member-states-sign-cooperate-artificial-intelligence>
4. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION Artificial Intelligence for Europe {SWD(2018) 137 final. Access to European Union law. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52018DC0237>
5. Аналітична записка з питань порівняльного законодавства у сфері використання технологій штучного інтелекту (стан та перспективи розвитку законодавства ЄС та інших держав світу). Дослідницька служба Верховної Ради України. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/32500.pdf>
6. Регламент Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних). Офіційний інтернет-сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text
7. Перепечко І. Мета оштрафували на €251 мільйон за витік даних із Facebook: Повідомлення від 17 грудня 2024 р. Інтернет-сайт «Бабель». URL: <https://babel.ua/news/113693-meta-oshtrafuvali-na-251-milyon-za-vitik-daniz-iz-facebook>
8. Artificial Intelligence Act: MEPs adopt landmark law. News European Parliament. 13-03-2024. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240308IPR19015/artificial-intelligence-act-meps-adopt-landmark-law>
9. Правове регулювання Штучного Інтелекту. Яким шляхом рухатись. Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації. Прес-служба Апарату Верховної Ради України. 08 серпня 2023 р. Офіційний інтернет-сайт Верховної Ради України. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/239849.html
10. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16.09. 2014 р. № 1678-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014 р. № 40. Ст. 2021
11. Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 р. № 1106. Офіційний вісник України. 2018. № 24. Ст. 852
12. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. Офіційний інтернет-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#n8>
13. Recommendation of the Council on Artificial Intelligence. OECD Legal Instruments. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/oecd-legal-0449>
14. Біла книга з регулювання ШІ в Україні: бачення Мінцифри Версія для консультацій. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/vikoristovuyte-shtuchniy-intelekt-bez-porushennya-prava-intelektualnoi-vlasnosti-rekomendatsii-dlya-rozrobnikiv-koristuvachiv-i-pravovlasnikiv-kontentu>
15. Беназюк Ян. Штучний інтелект у діяльності Верховного Суду: етичні та організаційні рамки. Презентація Посібника з відповідального використання ШІ для правників від 4 вересня 2025 року. Верховний Суд. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2025/142_AI_in_SC_Ethical_Organizational_Frameworks_bernaziuk.pdf

Стаття надійшла до редакції 18.09.2025
Стаття рекомендована до друку 21.11.2025

Переглянуто 22.10.2025.
Опубліковано 30.12.2025

O.S. PEREDERII

PhD (Law), associate professor,

Associate Professor of the Department of State and Legal Disciplines

E-mail: perederii@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4898-876X>

V.N. Karazin Kharkov National University
Kharkiv, 61022, Svobody square, 4

LEGAL PRINCIPLES OF THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE EUROPEANIZATION OF THE NATIONAL LEGAL SYSTEM

ANNOTATION. *Introduction.* The article outlines the main achievements of the European Union in terms of developing a system of legal regulation of the use of artificial intelligence at the interstate European level. Analytical information is provided on the priorities of the regulatory impact of such acts, taking into account compliance with human rights.

Summary of the main results of the study. Based on the analysis of the provisions of the regulatory acts of Ukraine on the development, application (use) of artificial intelligence, the issues of approximation of national legislation to similar pan-European legal practices are highlighted. Attention is focused on the substantive imperfection of the regulatory acts of the national legislative

system of Ukraine, which regulate the approximation of its legal system to the legal system of the European Union in terms of regulating the use of artificial intelligence. The reasons for the low level of effectiveness of the national legal framework in terms of regulating the use of artificial intelligence technologies in terms of introducing relevant pan-European legal standards are highlighted. The author's position is substantiated that, taking into account the status of a candidate country for accession to the EU granted to Ukraine, the Ukrainian legislator should work more actively on the introduction of European framework parameters for legal regulation of the development of the field of artificial intelligence.

Conclusion. It is proven that the provisions of the national legislation of Ukraine on the regulation of the use of AI are fragmentary and not systemic, set out in many regulatory acts that regulate various spheres of public relations. It is emphasized that the system of public administration, market production, infrastructure primarily requires strengthening the role of high technologies in economic processes and the sphere of ensuring the country's defense capability. Accordingly, it is necessary to update the state concept of the development of artificial intelligence with the detailing of the priorities of the regulatory regulation of these processes, the establishment of clear deadlines for this, expected efficiency criteria, and responsible entities. This will become an impetus for innovative changes in the national legal system of Ukraine, the introduction of progressive legal standards of the European Union on the regulation of artificial intelligence, and an increase in the level of investment attractiveness of the national economic system in the future.

KEY WORDS: *Ukraine, artificial intelligence, legal system of Ukraine, European Union, human rights, legal innovations, universal values, legislation, security.*

REFERENCES

1. Tovkun L. V., Leonovich M. Yu. (2024). Legal regulation of artificial intelligence: international experience and prospects for implementation in Ukraine. *Legal electronic scientific journal*. No. 12. P. 278-282. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-12/62> (in Ukrainian)
2. European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics (2015/2103(INL)). URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0051_EN.html#title1
3. EU Member States sign up to cooperate on Artificial Intelligence. *Shaping Europe's digital future*. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/eu-member-states-sign-cooperate-artificial-intelligence>
4. Communication from the Commission Artificial Intelligence for Europe SWD(2018) 137 final. Access to European Union law. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52018DC0237>
5. Analytical note on comparative legislation in the field of artificial intelligence technologies (status and prospects for the development of legislation in the EU and other countries). *Research Service of the Verkhovna Rada of Ukraine*. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/32500.pdf> (in Ukrainian)
6. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text
7. Perepechko I. (2024). Meta fined €251 million for Facebook data leak: Announcement dated December 17. *Babel website*. URL: <https://babel.ua/news/113693-meta-oshtrafuvali-na-251-milyon-za-vitik-danih-iz-facebook> (in Ukrainian)
8. Artificial Intelligence Act: MEPs adopt landmark law. *News European Parliament*. 13-03-2024. URL: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20240308IPR19015/artificial-intelligence-act-meps-adopt-landmark-law>
9. Legal regulation of Artificial Intelligence. Which way to go. Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine on Digital Transformation. Press Service of the Verkhovna Rada of Ukraine. August 8, 2023. *Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine*. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/239849.html
10. On the ratification of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand: Law of Ukraine No. 1678-VII of September 16, 2014. *Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*. 2014 No. 40. Art. 2021
11. On the implementation of the Association Agreement between nd: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1106 of October 25, 2017. *Official Gazette of Ukraine*. 2018. No. 24. Art. 852
12. On the approval of the Concept for the Development of Artificial Intelligence in Ukraine: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1556-r dated December 2, 2020. *Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#n8>
13. Recommendation of the Council on Artificial Intelligence. *OECD Legal Instruments*. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/oecd-legal-0449>
14. White Paper on AI Regulation in Ukraine: Vision of the Ministry of Digital Transformation Consultation version. *Ministry of Digital Transformation of Ukraine*. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/vikristovuyte-shtuchniy-intelekt-bez-porushennya-prava-intelektualnoi-vlasnosti-rekomendatsii-dlya-rozrobnikiv-koristuvachiv-i-pravovlasnikiv-kontentu> (in Ukrainian)
15. Benazyuk, Yan. Artificial intelligence in the activities of the Supreme Court: ethical and organizational framework. Presentation of the Guide to Responsible Use of AI for Lawyers, September 4, 2025. *Supreme Court*. URL: chrome-extension://efaidnbmnncpajpglefnokkaj/https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/prezentacii_2025/142_AI_in_SC_Ethical_Organizational_Frameworks_bernazyuk.pdf (in Ukrainian).

The article was received by the editors 18.09.2025
The article is recommended for printing 21.11.2025

The article was revised 22.10.2025
This article published 30.12.2025